

03.07.2008

J.nr.: /

Redegørelse for sag om sygdomsudbrud

Baggrund

Der er fra midten af februar 2008 til den 1. juli 2008 hos Statens Serum Institut (SSI) registreret 330 patienter syge af salmonella. De fleste tilfælde er registreret i april og maj. Da udbruddet ikke syntes at være i aftagende, forventes der nye patienter de næste uger.

Patienterne er bosiddende i hele landet, men hovedsageligt i og omkring større byer.

Særligt for udbruddet er endvidere, at fordelingen af patienter på regioner ikke er jævn over tid. Der ses således grupperinger af patienter i forskellige regioner på forskellige uger.

Aldersfordelingen hos patienterne viser en mindre overvægt af børn i alderen 0-4 år. Der er i de seneste uger dog en lille tendens til en stigning i antal tilfælde hos voksne over 50 år.

Dette skyldes ikke udelukkende, at børn er mere følsomme for infektion med salmonella end andre aldersgrupper, men i lige så høj grad, at forældrene til små børn er mere opmærksomme på sygdom og derfor i højere grad søger lægehjælp til denne aldersgruppe. Nogle af børnene er ikke blevet syge af fødevarer, men af kontakten til en syg forældre.

Endelig er der en næsten ligelig kønsfordeling på patienterne.

Særligt karakteristisk for udbruddet er også, at der ikke er nogen patienter med muslimsk baggrund eller, som er vegetarianer.

Kilde til udbruddet

Kilden til udbruddet er endnu ikke kendt. Hypotesen er dog, at det med størst sandsynlighed er et svineködsprodukt eller evt. flere produkter, der er kilde til udbruddet. Dette ud fra betragtningerne om, at salmonellatypen hyppigst er fundet i isolater fra svin, samt at der ikke er patienter med muslimsk baggrund.

Alternativt kan kilden være en ingrediens, der benyttes i produktion af flere forskellige fødevarer. Dette kan endnu ikke konkretiseres nærmere end, at det omfattende arbejde med interview af patienter og kontrolpersoner endnu ikke har afsløret én mulig statistisk sikker kilde. Der kan derfor være flere kilder til

udbruddet. En ingrediens, der benyttes i flere produkter, kan således være årsagen til, at disse undersøgelser ikke giver resultat.

Opklaringsarbejdet og mulige spor, der følges i øjeblikket

I opklaringsarbejdet deltager den centrale udbrudsgruppe (Statens Serum Institut, Fødevareinstituttet ved DTU og Fødevarestyrelsen).

Arbejdshypotesen for dette udbrud er nu, at en mulig kilde til udbruddet mest sandsynligt skal findes i et kødprodukt eller i kødprodukter fra en bestemt virksomhed, da denne Salmonella er stærkt korreleret til kød.

Alternativet til denne hypotese er, at kilden er en ingrediens, der benyttes til forskellige produkter.

Begge hypoteser undersøges.

Der er siden midten af marts måned arbejdet med opklaringen af udbruddet.

Opklaringsarbejdet har blandt andet omfattet flere større case-control undersøgelser foretaget af SSI for om muligt at finde en statistisk mulig fødevarekilde til udbruddet. Resultatet af undersøgelsen har endnu ikke kunnet udpege en sikker kilde. Der arbejdes dog stadig med de sidste case-control interview.

I tilknytning hertil er der foretaget supplerende undersøgelser af en gruppering af patienter registreret i slutningen af maj måned i Københavns Kommune. Undersøgelserne omfattede her udvidet interview samt prøveudtagning af fødevarer fra patienternes bopæle til mikrobiologisk undersøgelse. Dette arbejde blev udført i samarbejde med kontrolafdelingerne i Rødovre og Ringsted. Resultatet af de mikrobiologiske undersøgelser viste dog ikke fund af salmonella i nogen af de ca. 70 udtagne prøver. Lignende undersøgelser er foretaget på Fyn.

Der er endvidere i samme område udtaget ca. 15 prøver af kødprodukter, fortrinsvist bacon og pølser til undersøgelse. Disse analyser er heller ikke fundet positive for salmonella.

Endnu en gruppe patienter i Esbjerg er undersøgt på samme måde med udvidet interview. Her viste resultaterne, at en mulig kilde kunne være skiveskåret hamburgerryg købt i tre navngivne supermarkeder. Dette resultat stemmer overens med det, der er fundet ved undersøgelse af nogle patienters indkøb på dankort i COOP og Dansk Supermarkeds butikker. (Sporing via dankortkøb sker efter patientens oplysninger på dankortudskrifter sammenholdt med den enkelte butiks registrering af boner med tekst).

Som reaktion på dette blev der i de tre butikker i Esbjergområdet udtaget i alt 19 pakker hamburgerryg af forskellige mærker til undersøgelse for salmonella. Alle 19 prøver var negative for Salmonella.

Endvidere er der efterprøvet et spor på et enkelt produkt rettet til spædbørn og børneinstitutioner. Produktet er johannesbrødkernemel, også kendt som E410. Melet tilsættes til modermælkserstatning for at hindre, at mælken gylpes op igen. Samme produkt benyttes også i en bred vifte af fødevarer som stabili-

sator, bl.a. i mælkeprodukter, kødprodukter, bageriprodukter og i is. Prøverne af johannesbrødkernemel af samme fabrikat, som var benyttet af en familie til deres tvillinger, var også negative for salmonella.

Der har også fra både DTU og SSI løbende været sendt forespørgsler ud til flere internationale netværk, der arbejder med mikrobiologi og diagnostik på både mennesker, dyr og fødevarer, for at få oplyst om tilsvarende udbrud har været registreret i andre lande. Dette synes ikke at være tilfældet. Tilbagemeldingerne har hidtil været, at salmonellatypen kun er set i meget få tilfælde de seneste år.

Samtidig med ovenstående undersøgelser er der hos Fødevarainstitutet ved DTU løbende fremsøgt isolater af samme salmonellatype fra instituttets database over tidligere isolater fra besætninger, ferskkødsovervågning mm. Der er i den sammenhæng fundet isolater fra en svinebesætning på Sjælland, som er undersøgt nærmere. Isolaterne er af samme type, men ved videre DNA typning afviger besætningsisolaterne fra patientisolaterne. Afvigelsen er ikke stor, og der arbejdes derfor også videre med dette spor.

At en besætning findes positiv for salmonella er ikke usædvanligt og giver sjældent anledning til sygdomsudbrud hos mennesker, med mindre der i forbindelse med slagtning sker forurening af kødet med salmonella, og der i den videre forarbejdning af kødet til diverse produkter ikke sikres drab af bakterien.

Da andre undersøgelser indtil videre ikke har givet resultat, er det besluttet at intensivere undersøgelse af kød og produkter af kød med oprindelse i grise fra den besætning, som bærer samme salmonellatype, selv om den afviger lidt fra isolaterne fra patienterne.

Disse undersøgelser vil omfatte:

1. Sporing af kød fra slagterierne hidrørende fra besætningens grise i samme periode som udbruddet for at få identificeret de virksomheder, der kan have aftaget kødet og herved finde ud af, hvilke produkter det er benyttet i. Dette arbejde udføres i samarbejde med Danish Meat Association (DMA).
2. På de under pkt. 1 identificerede virksomheder vil der blive udtaget prøver af virksomhedens udstyr og derefter evt. af interessante færdigvarer til undersøgelse for salmonella.

To virksomheder er allerede undersøgt på denne måde. Resultatet for så vidt angår begge virksomheder er, at der ikke er påvist salmonella i nogen af de udtagne prøver (30 x 5 svaberprøver af udstyr samt 17 prøver af råvarer og færdigvarer på en virksomhed og 63 x 5 svaberprøver af udstyr på den anden virksomhed).

3. Udtagning af svaberprøver af slagtede grise fra besætningen på et af de slagterier, der leveres grise til i de næste uger. Prøverne vil blive undersøgt for salmonella og evt. positive resultater vil blive typet med henblik på at se niveauet af bakterien og evt. finde flere isolater af Salmonella U292 til videre typning med henblik på at kortlægge evt. variation i DNA typerne.

Disse undersøgelser kan kun udføres på virksomheder beliggende i Danmark. For kød, der sendes til andre lande til produktion af kødprodukter, og hvor disse produkter efterfølgende introduceres på det dan-

ske marked, er der i samarbejde med DMA igangsat en forespørgsel på varesortiment samt forespurgt, hvilke procedurer der følges på virksomhederne for at sikre, at varen ikke indeholder fx. Salmonella.

Der arbejdes således intenst på flere fronter for at finde kilden til udbruddet og få det stoppet.